

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Grupparbete ur ett elevperspektiv
En studie om hur åtta elever från gymnasieskolans
yrkesförberedande program upplever metoden grupparbete.

Catharina Thorell och Marianne Winther

LAU690

Handledare: Ingrid Henning Loeb

Examinator: Bengt Edström

Rapportnummer: HT08-2611-07P

Abstrakt

Examensarbete inom lärarutbildningen 15 hp.

Titel: Grupparbete ur ett elevperspektiv. En studie om hur åtta elever från gymnasieskolans yrkesförberedande program upplever metoden grupparbete.

Författare: Catharina Thorell och Marianne Winther

Termin och år: Höstterminen 2008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet.

Handledare: Ingrid Henning Loeb

Examinator: Bengt Edström

Rapportnummer: HT08-2611-07P

Nyckelord: Grupparbete som metod, Gymnasieskolans yrkesprogram, individuell utveckling, social utveckling, demokrati, kunskaper. elevperspektiv

Syftet med arbetet är att söka reda på hur elever vid gymnasieskolans yrkesprogram upplever metoden grupparbete för att kunna urskilja om det finns något av följande skäl som mer än något annat motiverar metoden. De fyra skälen är kunskapsskäl, sociala skäl, demokratiska skäl och individuella skäl. Ett ytterligare syfte med undersökningen är att resultatet skall bidra till vår egen utveckling av vårt didaktiska arbete i olika arbetsformer där arbete i grupp ingår. För att söka svar på våra undersökningsfrågor använde vi oss utav samtalsintervjuer med 8 elever i åk. 1-3 vid gymnasieskolans yrkesförberedande program..

Resultatet av undersökningen visar att eleverna upplever metoden grupparbete som både positiv och negativ. Den viktigaste positiva aspekten är att man lär sig att samarbeta med varandra. Som negativt upplevde eleverna att om alla inte jobbade lika mycket i gruppen så blev det orättvist. De poängterade även lärarens roll som deltagande och uppgiftens lämplighet och utformning som viktiga. De fyra skälen har enligt vår studie bekräftas till motivering för arbete i grupp. Men det sociala skälet stack ut mest. Vår undersökning visar att eleverna tränar sin sociala förmåga beträffande samarbete, hänsyn till andra samt respekt för andra vid arbete i grupp. Vår slutsats är att det är viktiga förmågor för dem i deras framtida yrkesliv.

Förord

Vi vill framföra ett varmt tack till de elever som ställt upp på sin lediga tid för att delta som intervjupersoner i denna undersökning. Vi riktar även ett tack till vår handledare Ingrid Henning Loeb som granskat vårt arbete och hjälpt oss att föra processen framåt. Dessutom så vill vi tacka alla goda vänner och kollegor för bra tips och råd samt våra familjer som har stöttat och haft tålamod med oss.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
2	TEORIER OM GRUPPARBETE OCH CENTRALA BEGREPP	2
2.1	DEFINITIONER.....	2
2.2	HUR FUNGERAR ETT GRUPPARBETE?	2
2.3	HUR SER TIDIGARE FORSKNING PÅ GRUPPARBETET SOM METOD?	4
2.4	VARFÖR BÖR MAN ARBETA I GRUPP?	4
2.4.1	<i>Kunskaps skäl</i>	5
2.4.2	<i>Sociala skäl</i>	6
2.4.3	<i>Demokratiska skäl</i>	7
2.4.4	<i>Individuella skäl</i>	8
3	SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGOR	9
4	METOD	9
4.1	KVALITATIV METOD	10
4.1.1	<i>Urval och genomförande</i>	10
4.1.2	<i>Etiska överväganden</i>	11
4.1.3	<i>Presentation av intervju personerna</i>	12
4.1.4	<i>Intervjuguidens utformning</i>	12
4.1.5	<i>Genomförande av intervjuer</i>	13
4.1.6	<i>Bearbetning av intervjuer</i>	13
5	RESULTAT OCH ANALYS	14
5.1	VALIDITET OCH RELIABILITET	14
5.2	HUR UPPLIVER ELEVERNA GRUPPARBETE SOM ARBETSFORM ?.....	15
5.3	FÖRDELAR MED METODEN GRUPPARBETE.....	16
5.4	NACKDELAR MED METODEN GRUPPARBETE.....	17
5.5	HUR BRUKAR DE GRUPPARBETEN SOM DU VARIT DELAKTIG I ATT UTVECKLA SIG?.....	19
5.6	LÄRARENS ROLL VID GRUPPARBETE.	20
5.7	I VILKET SAMMANHANG LÄMPAR SIG DET MED GRUPPARBETE	21
5.8	VAD ANSER ELEVERNA ATT DE LÄR SIG UTAV ATT ARBETA I GRUPP	23
5.9	ANALYS AV DE OLIKA SKÅLEN TILL VARFÖR MAN ARBETAR I GRUPP UTIFRÅN INTERVJUPERSONERNAS SVAR.....	24
5.9.1	<i>Kunskapsskäl</i>	24
5.9.2	<i>Sociala skäl</i>	25
5.9.3	<i>Demokratiska skäl</i>	27
5.9.4	<i>Individuella skäl</i>	28
5.9.5	<i>Kommentarer till resultatet och analysen</i>	29
6	DISKUSSION	29
6.1	LÄRARENS ROLL I GRUPPARBETET	29
6.2	ELEVERNAS SYN PÅ GRUPPARBETE SOM METOD	30
6.3	DE OLIKA SKÅLENS BETYDELSE.....	31
6.4	AVSLUTNING	32
7	LITTERATUR- OCH REFERENSLISTA	33

Bilagor

- Bilaga 1 Information om projektet och intervjun till respondenterna
Bilaga 2 Intervjuguide

1 Inledning

I vår strävan efter mer kunskap och framtid i vårt yrke som yrkeslärare på gymnasieskolan vill vi utforska elevernas syn på grupparbeten inom våra yrkesinriktningar som är Turism och Hästhållning/ridsport. Vi har under vår lärarutbildning fått erfarenheter utav denna arbetsform och upplevt grupparbete som positivt. Men frågor väcktes kring hur eleverna upplever grupparbete som metod.

Vi som yrkeslärare tycker att arbete i grupp är en bra träning inför kommande arbetsliv där olika former av integrerat arbete är mycket vanligt. Men ett grupparbete i skolan ger även olika problembilder såsom att eleverna inte är delaktiga, det kan bli konflikter och det kan bli undergrupperingar. Det kan också vara så att eleverna inte vet vad de ska göra, att de inte vet vad syftet och målet är eller att de känner sig vilsna och utan vägledning.

Därför har vi valt att lära oss mer om grupparbete som metod. Frågor som vi ställer oss: Vad innebär ett grupparbete? Vad kan det fylla för olika syfte och funktion? Vet eleverna vad som förväntas av dem? Hur kan man tänka kring de här frågorna och utifrån olika perspektiv? Detta vill vi ta reda på genom att dels göra en litteraturöversikt utifrån tidigare forskning, dels fråga ungdomar hur de faktiskt upplever det att arbeta i grupp. Detta kan hjälpa oss att använda metoden i vår dagliga undervisning och på ett sätt som vi tycker är professionellt. I ett sådant förhållningssätt ingår att kunna förstå och härleda eventuella problem som uppstår i gruppernas arbete.

2 Teorier om grupparbete och centrala begrepp

2.1 Definitioner

Det finns olika tolkningar om vad som är en grupp, vi har valt att definiera gruppen på följande sätt:

”En grupp består av två eller flera personer som ömsesidigt **påverkar varandra** och är **ömsesidigt beroende** av varandra för att få sina behov tillfredsställda och nå sina mål” (Stensaasen & Sletta, 1997: 26).

Denna definition stämmer väl in i skolans verksamhet och kräver av eleverna att de kan samarbeta med varandra.

Dysthe (2003) beskriver att lärandeprocesserna är sociala. Med det menar författaren att människor besitter olika kunskaper och för att få en förståelse av helheten är det nödvändigt att kommunicera med varandra. Konversationer och diskussioner utgör en del utav lärandeprocessen. I ett gemensamt lärande är den enskilda individen inte ensam utan delaktig i ett socialt samspel och lärandet är resultatet av en gemensam process. Kunskap, mening och förståelse skapas genom kommunikation och ömsesidig påverkan. Det här har vi tagit fasta på när vi har studerat grupparbete som arbetsform. Våra erfarenheter som pedagoger säger oss att grupparbete ingår en social gemenskap därför har vi valt att definiera metoden efter denna tolkning.

2.2 Hur fungerar ett grupparbete?

Kjell Granström (2007) menar att rätt utformade är grupparbeten en bra metod för elever. Trots det minskar arbetsformen i skolan, samtidigt som arbetslivet efterfrågar förmåga att arbeta i grupp. Detta är motsägelsefullt. Hög social kompetens och empati eftersträvas i ett arbetslag. Men vad innefattar då ett ”rätt utformat” grupparbete? Vilka är förutsättningarna för denna metod?

Ett vanligt tillvägagångssätt som vi erfar som lärare är att läraren formar en uppgift som eleverna avses att lösa i grupp. Arbetet inleds med att dela eleverna i grupper, denna indelning kan ske på olika sätt. Ett sätt är att grupperna bildas utifrån elevernas intresseområde, dessa elever har redan från start en gemensam intresspunkt. Det andra sättet är att gruppen bildas utifrån vem man vill arbeta med. Denna grupp känner ofta varandra väl sedan tidigare. Ytterligare ett sätt att göra indelningen på, är slumpmässigt genom lottning eller annat likvärdigt urval. Utifrån det sistnämnda tillvägagångssättet är det inte nödvändigt att eleverna har ett gemensamt intresse för ämnet. Det är inte säkert att de känner varandra så väl i gruppen som de kommer att tillhöra.

Gruppsammansättningen är en faktor som enligt Hammar Chirac & Hempel (2008: 45) spelar stor roll för hur grupparbetet kommer att fortskrida. Att få arbeta med deltagare som är intresserade och bidragande lyfts fram som viktigt. Likaså är det enligt författarna viktigt med en lagom stor grupp, vilket innebär 3-5 personer.

Kjell Granström (2008) skriver i sin artikel "Några jobbar medan andra springer omkring" att gruppens sammansättning bör ligga runt 3-5 elever som inte är alltför olika som individer. Han menar att detta är viktigt för att arbetet skall ha goda förutsättningar för att lyckas. I många klassrum förutsätter läraren att elevernas samarbete i gruppen fungerar med automatik. Hammar Chirac & Hempel (2008: 37) menar tvärtom att metoden måste ges tid och utrymme att tränas in. Detta speglas i följande citat ur deras bok *Handbok för grupparbete* (2008): "Forskning har visat att om gruppdeltagarna får lära sig att arbeta i grupp ökar möjligheterna för ett bra grupparbete" (2008: 37).

När gruppen väl är bildad så bör den på ett tidigt stadium beakta följande, enligt Nilsson (2005):

- Individerna måste lära känna varandra, vilket ofta de redan gör i en klassrums situation.
- Konkretisera målen i det arbete man skall göra.
- Samarbetet måste slipas
- Forma normer och regler.
- Utse en gruppleadare.

Här har läraren en viktig roll i att hjälpa gruppen att komma igång på ett optimalt sätt. Det innebär att läraren genom att vara uppmärksam på vilka processer som utvecklas i gruppen, kan påverka och stödja mot en sund arbetsutveckling och motverka att gruppen hamnar i de mest uppenbara fallgroparna (Hammar Chirac & Hempel, 2008:81).

Hur tar eleverna sig an uppgiften? Ett vanligt sätt att ta sig an en grupp uppgift är enligt Kjell Granström (2007), att eleverna i gruppen stycker upp uppgiften så att var och en tar en mindre del. När de är klara med uppgiften träffas de och sätter ihop delarna till en helhet. Vid redovisningen kommer gruppmedlemmarna att framföra den del i arbetet som de jobbat fram. Granström anser inte detta är att likna vid ett egentligt grupparbete utan ett individuellt arbete i grupp.

Det optimala är att hela gruppen under arbetets gång för en dialog och jobbar samstämmigt mot det gemensamma målet. För att kunna göra det så krävs det dock att uppgiften är utformad på ett sådant sätt så att den i sin karaktär främjar till ett samarbete mellan eleverna. Om uppgiften däremot inbjuder till delning så blir processen den motsatta. Ytterligare andra faktorer som framkommit i tidigare forskning kring hur elever uppfattar det att jobba i grupp är just vikten av arbetets struktur och medlemmarnas delaktighet (Hammar Chirac & Hempel, 2008:46). Att alla bidrar till att arbetet går framåt är en viktig gemensam ståndpunkt. Ett exempel på hur man kan främja samarbetet är att bedöma eleverna efter den kollektiva insatsen i gruppen. Ett sätt att göra det på är att alla får samma betyg för arbetet. Hammar Chirac & Hempel (2008:82) kallar denna typ av metod för "bergsbestigningsprincipen". Med det menar de att gruppmedlemmarna på ett positivt sätt blir ömsesidigt beroende av varandra när de tilldelas samma belöning i form av betyg.

Sammanfattningsvis är grupparbete en komplex metod som enligt litteraturen inte fungerar med automatik.

2.3 Hur ser tidigare forskning på grupparbetet som metod?

Pedagogen Ingrid Carlgren skriver i den samlade forskningsrapporten *Att lära i samarbete – grupparbete i förskola och skola*, att i Sverige hade grupparbete sin storhetstid under 1970-talet då den nästan hade karaktären av frälsningslära i de pedagogiska kretsarna. Sedan utvecklades individuellt arbete i skolan i olika former mest på 1980-talet (Gröning 1996:79). Under 90-talet däremot så blev begreppet problemorientering något som påverkade starkt den svenska skolan, enligt pedagogen Andersson-Brolin (2003:19). I en projektrinriktning blev grupparbete delvis en arbetsmetod. I Skolverkets rapport *Bilden av skolan* har det framkommit att eleverna endast använder sig av metoden grupparbete till 12 procent av den dagliga skoltiden (Skolverket, 1993). Detta ledde till att Skolverket i skriften ”*Problemlösning i grupp*” uppmanade lärare att använda sig mer av denna arbetsform.

I sin forskningsrapport skriver pedagogen Anders Borgvall och Jörn Hjorth Arfwedsson om hur sex lärare erfar grupparbete inom den målstyrda skolan. Slutsatsen i deras studie visar att de lärare som deltog var tydligt förankrade i läroplanens mål. Det främsta motivet till grupparbete som lärarna angav var, att variera undervisning och stimulera socialt samspel mellan eleverna. Vidare så upplevdes arbetsformen både som mycket komplex och krävande, särskilt vid gruppindelning, konflikthantering och enskild bedömning.

Med vår undersökning vill vi se hur eleverna uppfattar grupparbete som arbetsmetod.

2.4 Varför bör man arbeta i grupp?

Vi har med läroplanen, tidigare forskning och teorier valt att undersöka vad det kan finnas för olika **skäl för att arbeta i grupp**. Vi ser det här som olika perspektiv och det är följande, som vi har utgått ifrån:

- Kunskapsskäl
- Sociala skäl
- Demokratiska skäl
- Individuella skäl

Här följer en redogörelse för respektive perspektiv. Vi har sökt efter vad det finns för belägg i den utvalda litteraturen som motiverar till att arbeta i grupp enligt dessa skäl.

2.4.1 Kunskaps skäl

Enligt Lpf94 (skolverket) ska skolan ansvara för att eleven inhämtar och utvecklar kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Huvuduppgiften för skolformerna är enligt Lpf94 att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleven ska tillägna sig och utveckla kunskap. Detta avspeglas i följande citat:

”Eleverna skall i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta och lösa problem både självständigt och med andra” (s5).

Samt att

”Skolan skall sträva mot att varje elev i gymnasieskolans program utvecklar kunskaper för ett förändligt yrkesliv och för att kunna påverka arbetsliv och samhällsliv” (s9).

Vi tolkar detta utifrån läroplanen att eleverna bör tränas på att arbeta i grupp för att nå mer kunskap.

Både i grupp och individuellt lär man sig i ett socialt samspel och genom att göra saker praktiskt. John Dewey (2001:31) som förknippades med begreppet ”learning by doing”, med det menade han att olika former av göranden tillsammans med människor och saker innebär att individen utvecklar sin kunskap. Individens arbete tillsammans i grupp gör att de tillägnar sig en stor mängd social kunskap. Man lär sig mycket genom erfarenheter utav varandra. Dewey betonar grupparbetes roll som viktig för nytt kunskapande.

Även Dysthe (1996) anser att kunskap är något som sker i ett socialt sammanhang. Vidare så menar hon att synen på kunskap som en del av lärandet betraktas som något som kan konstrueras och överföras mellan individer. Hennes tankar hör hemma i ett social konstruktivistiskt synsätt. Ett sådant pedagogiskt tanke sätt menar att kunskap konstrueras eller skapas på nytt av varje enskild individ i samarbete med andra. Detta sker genom att den nya kunskapen vävs in i det som individen vet och kan sedan tidigare, omarbetas och blir sedan till ny kunskap. I samarbete med andra människor menar Dysthe att individen tillägnar sig andra människors struktur och kan väva samman den med den egna bilden och på så sätt göra kunskapen till sin egen. En undervisning med betoning på socialt samspel utvecklar inte enbart fakta och förståelse utan även färdighet och förtrogenhet, genom kommunikation och diskussion med andra.

Den sociokulturella traditionens grundare Lev Vygotskij har gjort stort avtryck i den svenska skolkulturen. Han menade att det inte är individens egna förutsättningar som är avgörande för lärandet utan att det är det som finns utanför individens omgivning. Vidare så menar han att det är i det sociala spelet som man lär sig om sig själv och om andra. I den sociala interaktionen sker lärandet och kunskapen. För att tydliggöra Vygotskis tankar om hur människor utvecklar kunskap så har vi valt att citera följande: ”Vi har i varje situation möjlighet att ta över och ta till oss *appropriera* kunskaper från våra medmänniskor i samspelets situationer” (Säljö, 2000:119). I ett grupparbete pågår det samtal mellan individer genom att ta del av varandras erfarenheter och synpunkter på ämnet. Genom detta så bygger eleverna upp ny kunskap i samspel med varandra.

Sammanfattningsvis så kan man säga att kunskap inte är något som bara förmedlas mellan lärare och elev utan kunskap skapas i samband med andra människor. En undervisning som bygger på ett socialt samspel hjälper eleverna att ta med sig andra människors tankar och göra den kunskapen till sin egen. Grupparbetet fungerar som en sådan metod för kunskapande.

2.4.2 Sociala skäl

Genom vår litteraturstudie har vi kunnat utläsa att samarbete är en social aktivitet som poängteras i metoden grupparbete. Den insikten grundar sig på att forskningen om elev- eller studentsamarbete är ofta inriktad på att öka förförståelse av hur interaktion mellan studerande påverkar lärandet enligt Hammar Chirac(2008:23). Vidare så skriver hon (2008:24) att ur ett socialt perspektiv sker detta genom att elevens lärande kan ha flera sociala sammanhang. Ett sådant sammanhang är en muntlig samverkan med andra studenter. Lärandet blir en fråga om att tillägna sig språkliga färdigheter och kommunikativa redskap som eleven kan använda i sociala sammanhang. Ett givet forum är att arbeta i grupp anser Hammar Chirac (2008:24).

Lpf94 beskriver i sina mål att skolan skall sträva efter att utveckla förmågan hos eleverna att arbeta självständigt samt tillsammans med andra (s5). I skolans värdegrund så belyser man att skolans är en social och kulturell mötesplats som har både skyldigheter och rättigheter att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Vidare står det att skolan ska främja förståelse för andra människor och med inlevelse (s3). Dessutom är skolans uppdrag att utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens (s5). En utav lärarens uppdrag är att låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer (s14) då kan grupparbete vara ett sätt att lära sig samarbeta och utveckla social kompetens.

Enligt Olga Dysthe (1996) omfattar den sociala inläringen även elevens kulturella bakgrund. Denna bakgrund har eleven med sig till skolan, vilket kan påverka det sociala samspelet i gruppen. Att eleverna har förståelse för varandras bakgrund är nödvändigt för att kunna lära sig i samspel med andra.

Ett samarbete som är öppet och tillitsfullt kan medverka till att individer utvecklar en positiv självbild. Att samspela med andra för att lösa gemensamma uppgifter gör att eleven tillägnar sig färdigheter och kunskaper. Detta leder till att utveckla positiva förväntningar på sig själv som person och på andra människor som finns runt omkring. Dessa förutsättningar skapar sedan grunden för ett gott samspel och tillitsfullt kommunikation (Steensaasen & Sletta , 1997:16).

Grupprocesser sker ju dagligen vid grupparbeten i skolan men även på alla andra platser där man arbetar eller samverkar i grupsituationer. Grupprocesser är något abstrakt som man inte kan se eller höra utan det sker mellan individer utan deras vetskap. Steiners teorier om grupprocessen belyses av Hammar Chirac (2008:72). Steiner menar att grupprocessen är den utveckling som sker i en grupp när individen konfronteras med en uppgift. Då inkluderar det sociala samspelet som sker mellan människor både positivt och negativt. Vidare menar han att faktorer som

kan påverka en gruppprocess är roller, makt, inflytande, ledarskap, mål och relationer.

Hammar Chirac (2008:80) menar att de roller som uppkommer i en grupp har en stor betydelse för gruppprocessen. Varje elev har mer eller mindre egna attityder och förväntningar som framkommer i gruppen. För att gruppen ska kunna nå sina mål så måste rollfördelning ske gemensamt. Rollerna är därmed inte statiska utan förändras beroende på uppgiftens karaktär alltså vid olika tillfällen och för olika personer.

Sammanfattningsvis så har den sociala aspekten stor betydelse för ett grupparbetes utformning. Social kompetens och förmågan att kunna arbeta i grupp är nödvändiga kunskaper för kommande yrkeslivet där detta är ett måste för samarbete och att fungera i grupp. Grupparbete i skolan är en bra träning för social utveckling.

2.4.3 Demokratiska skäl

Skolutbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvars-kännande människor som aktivt deltar i och utvecklar samhällsbiten, detta kan vi läsa ut i skolans styrdokument Lpf94. Huruvida grupparbetet som metod främjar elevens demokratiska perspektiv beror på vad eleven tolkar in i demokratibegreppet, detta poängterar Sten Båth och Marianne Holmen (2000) i sin artikel. De utgår ifrån två olika modeller: den samhällscentrerade och den individcentrerade. I den förstnämnda så står ”det gemensamma bästa” i centrum vilket i sig sätter gränser för vad individen kan göra och handla i eget intresse. Den individcentrerade tolkningen å andra sidan bygger i större utsträckning på att individen själv bildar sig en uppfattning om vad som är rätt och fattar beslut utifrån det. I ett grupparbete får eleven fatta beslut samt reflektera tillsammans med andra. Om man som lärare dessutom jobbar utifrån ett undersökande arbetssätt så är det vår uppfattning att eleverna utvecklas till kritiska samhällsmedborgare.

I läroplanen står det skrivit att ”Skolan skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs”, (Lpf 94:4). Genom att arbeta i grupp blir man tvingad att lyssna in andras åsikter, vilka också blir betydelsefulla för att resultatet skall bli optimalt. Vidare så kräver arbetsformen att man tar ett större ansvar inte bara för sin egen del utan för hela gruppen vilket återspeglas i följande citat från Lpf94 (s4): ”Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt deltaga i samhällslivet.”

På denna beskrivning passar grupparbete väl in som metod i undervisningen. I ett grupparbete så menar Tuckman (enligt Hammar Chirac & Hempel, 2008:88) att gruppen genomgår olika utvecklingsstadier, hans modell nämner fyra olika faser. Dessa kan ur ett demokratiskt perspektiv kännas viktiga att genomgå för att alla skall känna sig delaktiga i är uppgiften. Den tredje fasen som Tuckman beskriver känns extra viktig, han kallar den för ”normningsfasen”. Så här vill han beskriva den: ”Normning är när gruppens deltagare formar genom diskussioner och

jämkningsgruppens struktur, arbetsfördelning och roller” (Hammar Chirac & Hempel, 2008:88). Under denna fas så är det viktigt att läraren medverkar i processen för att hjälpa eleverna att finna demokratiska verktyg.

Fler författare har uppmärksammat vikten av att använda metoden grupparbete på ett demokratiskt sätt. Lehndahl & Runesson (1995), menar att det är viktigt att man i gruppen har planerat och kommit fram till vad som skall göras tillsammans. De understryker betydelsen av fungerande normer och regler som man gemensamt kommit fram till. I vårt didaktiska arbete tror vi oss som lärare ha underskattat betydelsen av demokratiska verktyg i form av normer och regler, för ett fungerande grupparbete.

Enligt en demokratisk kunskapssyn måste varje människa betraktas som en person vars kunskaper och erfarenheter är värda att tas på allvar (Tedenljung, 2001:122). Här är lärarens roll viktig, att kunna se de olika förmågor som finns i en grupp individer. I en grupp kan helt andra förmågor komma upp till ytan än vad som visar sig i en klassisk undervisningssituation. Läraren bör även förtydliga för eleverna vilka spelregler som gäller för det gemensamma arbetet, dvs. vara delaktig i och under ”normningsfasen”. Detta för att undvika att konflikter uppstår på ett tidigt stadium i gruppen.

Sammanfattningsvis är grupparbetet som metod ett arbetssätt som borde gynna ett demokratiskt förhållningssätt. Vilket i sin tur förbereder eleverna för att gå ut i ett arbetsliv och en vuxenvärld som liksom skolan vilar på demokratiska grunder.

2.4.4 Individuella skäl

Vad finns det för individuella skäl för grupparbete? Olika pedagogiska traditioner ser olika på hur och vad som styr individens utveckling när den arbetar tillsammans med andra. Det sociokulturella perspektivet betonar att lärande tillsammans med andra bidrar till individens utveckling. Där betonas användandet av språket som kommunikativt hjälpmedel. Enligt Hammar Chirac & Hempel (2008:52), kan man se gruppen ur olika perspektiv. Ur ett individualistiskt skolbildningsperspektiv förklaras socialt beteende utifrån enskilda individers och gruppmedlemmars personliga egenskaper till skillnad från en grupporienterad syn som ser individen som en del i ett större system. De menar vidare att utifrån det förstnämnda av ovanstående perspektiv så utvecklar individen egna personliga egenskaper utifrån gruppens stimuli. Med det menas att förstärkning som beröm från gruppen motiverar individerna till att jobba vidare. Denna syn grundar sig på Skinners teorier och den behavioristiska traditionens syn på inläring (enligt Hammar Chirac & Hempel, 2008:52). Gruppens medlemmar försöker enligt denna teori positionera sig och på så sätt få så mycket belöning som möjligt utav de övriga i gruppen. I sin relation med de övriga gruppmedlemmarna får eleven ett utbyte som leder till en personlighetsutveckling. Detta perspektiv kräver att individen känner att resurserna är rättvist fördelade, att belöningen är något större än insatserna. Skulle en konflikt uppstå så löses den på individnivå, med det kan menas att den individ som är föremål för konflikten måste flytta eller ändra på sig för att gruppen skall kunna gå vidare.

Hur ser då individens utveckling ut i ett större perspektiv? I dagens arbetsliv ställs allt större krav på flexibilitet och självstyre i det arbete man utför, det handlar inte längre enbart om att följa givna instruktioner (Tedenljung, 2001). Detta ger i sin tur utrymme för medbestämmande, engagemang och känslor. Egenskaper som tränas hos varje individ i en arbetsform som grupparbete inför ett kommande arbetsliv.

De pedagogiska traditioner som har presenterats ovan påtalar att det sker en individuell utveckling när människor arbetar tillsammans. Hur och var denna utveckling sker kommer vi att söka få reda på längre fram i vårt arbete.

Sammantaget så finns det enligt den litteratur vi studerat skäl för att arbeta i grupp ur samtliga fyra presenterade perspektiv. Huruvida någon eller några av dem är mer motiverande kommer vi att söka svar på i vår studie. Ett av våra syften är att studien skall hjälpa oss som lärare att förbättra vårt didaktiska arbete i metoden.

3 Syfte och undersökningsfrågor

Syftet med detta examensarbete är tudelat. Vi vill ta reda på **hur** elever uppfattar grupparbete som metod och utifrån dessa resultat skaffa en bättre professionell kompetens när vi som lärare ska jobba med metoden. Vi vill också ta reda på hur elevernas uppfattning om **varför** man arbetar i grupp kan analyseras utifrån olika perspektiv.

Följande undersökningsfrågor har varit vår utgångspunkt:

Hur upplever elever metoden grupparbete?

Hur ser eleven på lärarens roll i ett grupparbete?

När och i vilket sammanhang lämpar sig grupparbeten?

Vad lär sig eleven utav att arbeta i grupp?

Hur kan elevernas syn på grupparbete relateras till teorier om grupparbete?

Finns det några skillnader i uppfattning mellan könen?

4 Metod

I detta kapitel redogör vi för hur vi gick tillväga för att få svar på våra forskningsfrågor och vi presenterar vår forskningsdesign. Vi har i vårt arbete valt att arbeta med en kvalitativ metod, med så kallade samtalsintervjuer.

Vårt arbete grundar sig i en didaktisk önskan att utveckla metoden grupparbete i vårt dagliga arbete. Undersökningen är att betrakta som empirisk då den bygger på elevers erfarenheter. För att få svar på våra undersökningsfrågor så har vi använt oss utav intervjuer samt litteraturer och läroplanens mål som utgångspunkt.

Denna undersökningsform ger en mer detaljrik information om skeenden samt en möjlighet till uppföljningar (Esaiasson & Gilljam m.fl. 2007:283). Vi använde oss utav öppna intervjufrågor som gav oss svar på våra forskningsfrågor. Inledningsvis gjorde vi en litteraturstudie för att få en teoretisk översikt, härefter genomfördes själva intervjustudien. Under analysstadiet eftersträvade vi att hitta kopplingar mellan teori och empiri.

Vid valet av litteratur i ämnet så gjorde vi en genomgång i bibliotekskatalogen om vad som fanns skrivet om grupparbete som metod. Därefter tittade vi närmare på vad tidigare forskning hade använt sig av för referenser. I grupparbetsmetodik fann vi några välrefererade böcker som vi ansåg vara mycket användbara för vårt syfte. Litteratur som har stämt överens med våra forskningsfrågor har vi kunnat använda som en teoretisk grund. Eva Hammar Chirac (fil.dir.i psykologi) och Anders Hempel (leg.psykolog) har skrivit en "*Handbok för grupparbete*" – att skapa fungerande grupparbeten i undervisning. Vi har haft stor hjälp utav denna handbok då vi sökt svar och information om våra undersökningsfrågor.

Mer generell litteratur om grupper och gruppprocesser, har vi även använt oss utav. Vi har dessutom sökt svar på våra frågeställningar om huruvida skälen till grupparbete kan ses ur olika perspektiv, här har vi riktat in oss på olika pedagogiska synsätt. Därför har vi valt litteratur som speglar dessa, med författare som Dewey och Säljö. Skolverkets styrdokument fann vi självklara att använda, då de har en given plats i skolans didaktiska arbete.

4.1 Kvalitativ metod

I genomförande av forskningsstudier har man i huvudsak två ansatser till sitt förfogande, den kvantitativa eller den kvalitativa studien. Med tanke på vårt syfte att undersöka elevernas syn på grupparbete inom gymnasieskolans yrkesprogram så valde vi den kvalitativa metoden.

Enligt Kvale (2007) går kvalitativ forskningsintervju ut på att försöka förstå världen ur den intervjuades synvinkel. Nyckelfrågor som använd i denna metod är: vad, varför och hur?

Huvuduppgiften för det kvalitativa synsättet är att förstå och tolka de resultat som har framkommit. Djupintervjun är ett viktigt instrument här, när man försöker att beskriva och förstå det enskilda fallet. Vanliga angreppssätt i det kvalitativa synsättet är öppna intervjuer av olika slag och ostrukturerade observationer som kan bedömas vara bättre än enkäter. (Stukát, 2005:32). Målet är att finna kvalitativt olika uppfattningar som kan täcka större delen av variationer i uppfattningar (Stukát, 2005:34). Metoden är enligt oss lämplig när man vill belysa informanternas upplevelse av grupparbete.

4.1.1 Urval och genomförande

Vi har valt ut elever som studerar vid yrkesprogram med inriktning mot turism eller naturbruk i den närliggande regionen inom Hallands län. Vi använde ett strategiskt urval av elever till vår undersökning. Vid valet tog vi starkt hänsyn till syftet i vår frågeställning, vilket innebar att personerna skulle gå på ett gymnasieskolans yrkesprogram. Därefter valde vi ut några intressanta variabler som kan påverka utfallet nämligen kön och ålder. Vi fann det intressant att se om pojkar upp-

fattar metoden annorlunda än flickor också om elevernas ålder och därmed erfarenhet skulle kunna ha betydelse för hur de uppfattar det att arbeta med metoden.

Eftersom några av eleverna är vana vid att arbeta i en mer undersökande och problemorienterad arbetsform än de som arbetar mer traditionellt, gjorde vi en jämförelse även här. Vi har därför valt att börja med att presentera vad vi tolkar som traditionell och problemorienterad arbetsform.

Med traditionell undervisning menar vi att undervisningen sker ifrån en lärobok via läraren och dess tavla till eleverna. Detta stämmer överens med vad författaren Henry Egidius (2003:168) beskriver i sin syn på traditionell undervisning. Vidare så anser han att eleverna är kunskaps mottagare. Läraren ska förmedla fakta tagen ur läroböckerna och vilket gör att eleverna kommer i skymundan. De får ingen större medverkan i sin undervisning.

Problemorienterad arbetsform går ut på att man under större delen av utbildningen jobbar i grupsammansättningar och teman. Arbetsättet lär eleverna att ge och ta argument, bedöma vad som är orimligt och rimligt, att göra sammanfattningar och sammanställningar (Egidius, 2003:97).

Eleverna fick ut skriftlig information om undersökningen innan de beslutade sig för att delta (se bilaga 1). När de tackat ja till inbjudan fick de ta del av intervjufrågorna (se bilaga 2) inför intervjun.

4.1.2 Etiska överväganden

Följande etiska överväganden har gjorts inför vår undersökning:

Inför intervjuerna informerades intervjupersonerna skriftligen om vad projektet skulle handla om (bilaga 1), samt att deras svar inte kommer att kunna spåras till dem. Vi förklarade även nyttan med vårt projekt, att utifrån elevernas uppfattning hitta ett professionellt förhållningssätt i vårt läraryrke. Detta för att eleverna skulle känna delaktighet i ett utvecklingsarbete som handlar om lärande. När eleverna tackat ja till att deltaga utifrån de presenterade förutsättningarna har de enligt Kvale (2007:105) givit informerat samtycke. Även föräldrar till de intervjupersoner som ej fyllt 18 år fick ge sitt samtycke, genom att godkänna med sin namnunderskrift (se bilaga 1). Detta är ett viktigt etiskt övervägande, enligt Kvale.

Ett annat viktigt övervägande var att säkra konfidentialiteten. Vi valde att undvika bandning av intervjupersonerna. Vårt motiv var att en bandupptagning skulle göra eleverna lättare att känna igen om bandet skulle hamna i orätta händer. Ytterligare ett skäl var att, eftersom vi är vuxna och lärare kan intervjupersonerna känna sig underordnade och mindre bekväma med en ljudupptagning. Därför valde vi att anteckna ordagrant vad intervjupersonerna svarade och sedan ange dem med siffror från 1-8 under analysarbetet.

Under analysarbetet så sorterades sådan information bort som skulle kunna härleda till någon specifik person. Ett ytterligare övervägande som bör tas med är vilka

eventuella konsekvenser ett deltagande i undersökningen kan få (Kvale, 2007:110) för intervjupersonerna. Genom att intervjuerna genomfördes utanför skoltid, så kan inte andra elever koppla att det skett någon särbehandling. En sådan skulle annars kunna vara att en elev får gå ifrån en lektion för att göra en intervju med en lärare, vilket skulle kunna uppfattas som en förmån. Efterföljande träkningar av denna elev skulle kunna vara en konsekvens.

4.1.3 Presentation av intervjupersonerna

Våra intervjupersoner är alla elever vid gymnasieskolans yrkesprogram. De har olika erfarenheter av att arbeta i grupp både praktiskt och teoretiskt. Under analysarbetet kommer vi att kalla dem intervjuperson förkortat IP nummer 1-8. Här följer en kort presentation:

Intervju person	Årskurs	Kön	Program	Undervisningsform
1	Tre	Flicka	Handelsprogram	Traditionell
2	Två	Pojke	Handelsprogram	Traditionell
3	Tre	Flicka	Turismprogram	Projektform
4	Tre	Pojke	Turismprogram	Projektform
5	Två	Flicka	Naturbruksprogram	Traditionell
6	Två	Flicka	Naturbruksprogram	Traditionell
7	Tre	Pojke	Specialutform/turism	Blandad form
8	Ett	Flicka	Naturbruksprogram	Tematiskform

4.1.4 Intervjuguidens utformning

Vid utformningen av intervjuguide utgick vi ifrån syftet med vår undersökning. Vår avsikt var att söka information om hur eleverna upplevde att arbeta i grupp. Som underlag för guiden utgick vi från våra undersökningsfrågor (se punkt 3). Dessa frågor besvarade inte bara våra frågor utan öppnade för en dialog, vilket är ett av syftena inom den kvalitativa forskningsmetodiken enligt Kvale (2007:18).

Eftersom våra frågor inte var standardiserade så gav de oss möjlighet att diskutera med intervjupersonerna enligt vad som återspeglas i följande citat: ”Genom intervjun kan de (eleverna) förmedla sin situation till andra ur ett eget perspektiv och med egna ord” (Kvale, 2007: 70).

Om vi hade valt att använda oss utav en kvantitativ forskningsansats så hade frågorna inte blivit så undersökande utan mer standardiserade. En sådan ansats bedömde vi inte skulle ge svar på det vi åsyftar med vårt arbete.

I vårt fall skulle de kvalitativa intervjuerna kunna föregås av klassrums observationer, något som vi emellertid valde bort då vi inte trodde det skulle ge svar på våra forskningsfrågor. Vi motiverar det med hur den enskilde eleven upplever metoden vilket inte blir relevant att undersöka i ett kollektivt sammanhang.

4.1.5 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna har genomförts efter ordinarie skoltid. De tillfrågade och intervjuade eleverna har varit positiva till att medverka. Intervjuerna gjordes på en för båda parter överenskommen plats eftersom det viktiga var att intervjupersonerna skulle känna sig väl till mods. Intervjuerna tog som beräknat, cirka 60 minuter.

Som grund för intervjuerna gjordes en pilotstudie med provintervjuer av andra elever, varefter vi justerade en del frågor som kändes överflödiga samtidigt som vi kompletterade med nya frågor som vi fann mer relevanta.

Under intervjuerna strävade vi efter att anteckna så mycket som möjligt och för att få ärliga och uppriktiga svar använde vi inte bandspelare. På detta sätt kunde vi också lättare garantera anonymiteten.

Vissa av intervjupersonerna var mer pratsamma än andra och förde själva samtalet framåt i en diskussionsform, medan andra var mer tillbakadragna och fåordiga.

4.1.6 Bearbetning av intervjuer

Efter att ha slutfört intervjuarbetet började vi att renskriva alla intervjuerna och läsa igenom dem ett flertal gånger. Detta för att söka eventuella mönster i samtalen. Enligt Kvale (2007:170) är syftet med den kvalitativa forskningsmetoden att beskriva och tolka de teman som förekommer i intervjupersonens livsvärld. Här råder ett obrutet sammanhang mellan beskrivning och tolkning, för att åskådliggöra detta har vi valt att först redovisa intervjupersonernas svar på våra forskningsfrågor. Vi har valt en Adhoc metod eftersom det enligt Kvale (2007:184) struktureras i koncentrerad form. Det innebär att vi använt oss av olika angreppssätt under själva intervjuanalysen. Vi har först koncentrerat och sedan sorterat bort det som ej ska vara med och därefter har vi lagt detta i kategorier efter våra forskningsfrågor. Detta gör att det blir lätt att överblicka för läsaren.

Vi har valt att åskådliggöra våra svar i en tabellform därefter så har vi en sammanfattande analys utefter hur vi har analyserat svaren under varje kategori. I nästföljande kapitel analyseras skälen för att arbeta i grupp utifrån de olika perspektiven med utgångspunkt från elevernas svar.

5 Resultat och analys

Vid analysen av intervjuerna har vi utgått från att utforma hur intervjupersonerna erfar och beskriver grupparbete som arbetsform.

Vi börjar med att redovisa resultatet av vårt arbete, vi har valt att kategorisera materialet efter våra ledande frågeställningar. Dessa återfinns som underrubriker här. Dessutom har valt att markera de kärnord som anses ha särskilt betydelse med fet stil i texten.

Därefter kommer vi att analysera och relatera till jämförelser mellan teori och de svar som vi har fått på våra forskningsfrågor.

5.1 Validitet och reliabilitet

Validiteten i en undersökning handlar om att och hur man mäter det som är relevant i sammanhanget. En undersöknings reliabilitet avser om mätningar gjorts på ett tillförlitligt sätt. I vår studie som har en kvalitativ ansats berör vi vid validiteten och reliabiliteten för vår analys. Vi har strävat efter att värdera materialet vid analysen så neutralt och objektivt som möjligt. För att skapa validitet och reliabilitet i vår undersökning har vi strävat efter att återge intervjupersonernas svar och citat så korrekt som möjligt. Generaliseringen i vår undersökning är liten i denna grupp, men vi kan ändå få ett generellt resultat utav detta urval. Valet av frågorna känns tillförlitligt i denna urvalsgrupp och tolkningarna känns sanna och trovärdiga.

5.2 Hur upplever eleverna grupparbete som arbetsform ?

Intervjuperson	Svar
1	Fin tanke om det fungerar, oftast tar man enklaste vägen ut och tappar sig själv ibland. Kul om man får vara med sina kompisar.
2	Alldeles för mycket grupparbete i skolan, finns det andra sätt? Ibland så snackar vi bara skit och inget blir ordentligt gjort.
3	Jättebra för man slipper att göra allt själv, man hjälps åt. Det känns som om alla deltar och lyssnar på varandra.
4	Lärarna väljer ofta detta jag undrar varför man får aldrig någon riktig förklaring på detta.
5	Kan hända spontant utan att lärarens har planerat det, kul om man hamnar med rätt personer.
6	Grupparbete i viss mängd är bra för man lär sig om det har en bra planering, jobbigt om det blir för mycket.
7	Bra om alla gör sitt och behåller sina uppgifter i gruppen.
8	Det är bra om man är i en bra grupp, om alla engagerar sig och jobbar.

Sammanfattande analys:

Vi ville först ta reda på generellt hur intervjupersonerna upplevde metoden grupparbete. Denna fråga ställde vi i början utav vår intervju för att få en känsla av vad eleverna allmänt tyckte om metoden. På det här sättet så fick vi en generell uppfattning av hur varje individ ser på arbetssättet. I svaren fick vi fram både för och nackdelar.

Generellt så tyckte eleverna att arbetsformen hade både **positiva och negativa** egenskaper. Två utav intervjupersonerna ansåg att metoden inte är en positiv upplevelse. Deras huvudargument är att de jobbar **för ofta** i grupp och de saknar **förklaring** på syfte och mål i uppgiften. Dessa argument återkommer även hos de andra intervjupersonerna men de har även andra argument att komma med om metoden. Exempel på viktiga argument är att man inte vill ha för mycket grupparbeten utan gärna **variationer** på andra arbetsformer. Vidare anser en intervjuperson att **läraren har en viktig roll** här när det gäller struktur och planering utav arbetet. Att själva **grupprocessen** är en viktig del utav denna arbetsform går att utläsa. Det föreföll som om pojkarna var mera tveksamma till arbetsformen än flickorna. Slutsatser var svåra tyda utifrån intervjupersonernas undervisningsform eller programinriktning.

Det framkom av intervjupersonernas svar att det är av största vikt att alla i gruppen gör sina uppgifter. Den huvudsakliga aspekten om hur grupparbete upplevs tycks vara den **sociala gemenskapen**. Arbetsformen bör **motiveras** och **presenteras** väl av läraren såsom syfte och mål.

5.3 Fördelar med metoden grupparbete

Intervjuperson	Svar
1	Bra sätt att lära känna varandra, bra om det är olika grupper så man inte tjarar ut varandra.
2	Bra om det är bra styrning i gruppen, bra och dela upp uppgiften för att sedan sätta ihop arbetet. Är lugnare att jobba i grupp, behöver inte göra allt själv.
3	Man slipper att jobba ensam, kan ge varandra råd och tips, bra att få olika idéer som man kan diskutera med varandra. Kommunikationen i gruppen är viktig alla måste prata med varandra.
4	Metoden kan vara bra om läraren får förklara syftet med uppgiften. Kan vara ett effektivt arbetssätt när det fungerar.
5	Man hjälps åt har andra att bolla med, fråga och stötta varandra. Arbetet kan bli mer ingående för man kan dela upp det.
6	Man lär sig arbeta med andra personer, man lär av varandras av erfarenheter, man lär sig att lyssna på andra och samarbeta.
7	Bra om personkemin fungerar mellan gruppmedlemmarna, så allt går lätt och alla vet vad de skall göra. Man kommer ingenstans annars om man inte har ett visst mått av social kompetens.
8	Att man kan hjälpa varandra och komma fram till fler saker då alla har olika åsikter.

Sammanfattande analys:

På denna fråga ville vi få reda på fördelarna med ett grupparbete ur elevens perspektiv. Detta kändes viktigt för oss inför vårt framtida didaktiska arbete.

Generellt så tyckte eleverna att det **sociala samspelet** var en viktig fördel med grupparbetet. En annan synpunkt som kom fram var att det **förenklar arbetet** om man är flera om en uppgift. Intervjupersonerna upplevde att trots att det var kämpigt ibland med grupparbete ändå lärde sig en hel del **kunskap**. En del utav intervjupersonerna tyckte att metoden kan vara **effektiv** när den fungerar. Vi tolkar detta som att eleverna har unika förmågor som rätt använda ökar gruppens produktivitet och skapande. Ytterligare något som upplevdes av flera intervjupersoner som viktigt, var att samtala i grupp då **man lär sig utav varandra**.

Pojkarna upplevde att de var i behov utav mer styrning ifrån läraren. Flickorna upplevdes som mer självständiga och mer initiativrika. Det **sociala samspelet** och att **lära sig samarbete** var den största fördelen i arbetsformen. Vi kunde inte analysera några skillnader mellan de olika undervisningsformerna och programinriktning i denna fråga. Vi analyserar att grupparbetes fördelar är viktiga inför **ett framtida yrkesliv**.

5.4 Nackdelar med metoden grupparbete

Intervjuperson	Svar
1	Om man får jobba med någon som är lat så blir det ändå ett eget arbete. Om gruppen är för stor så är det en nackdel. Att arbetet inte alltid blir som jag har tänkt mig. Viljor som drar åt olika håll kan vara katastrof.
2	Om någon i gruppen vill bestämma allt då kan det bli konflikter. En del är väldigt lata och slöa att jobba med. Att man inte alltid kan jobba tillsammans med sina kompisar är en nackdel.
3	Ibland så känns det som man tappar sig själv i gruppen det är lätt att lägga över saker på andra. Betyget kan bli orättvist om inte alla hjälper till i gruppen.
4	Om det är ett svårt ämne så är det bättre att jobba själv för alla lär ju sig på olika sätt. Man kanske inte alltid vill dela med sig sin egen kunskap till andra.
5	Om någon inte bryr sig, då är det bättre att jobba själv. Man är tvingad att ta hänsyn till andra vilket kan vara en nackdel om man har en egen ide´.
6	En del i gruppen tar ej ansvar, olika betygssättningar. De mer ambitiösa drar ett större lass.
7	Viljor som stretar mot olika håll. Alla jobbar mot olika mål, vilket inte alla accepterar.
8	Vissa bara glider med och en gör jobbet, några bestämmer hela tiden och någon vågar inte säga ifrån. Om man är väldigt duktig kanske man inte får visa det i ett grupparbete.

Sammanfattande analys:

På denna fråga ville vi söka reda på vad eleverna uppfattar som nackdelar med metoden. Det var en intressant och viktig fråga för oss att få klarhet i nackdelarna, för att i vårt framtida arbete som lärare undvika onödiga fallgropar.

Intervjupersonerna ansåg att det **sociala samspelet** inte alltid fungerar i gruppen, detta får som konsekvens att arbetet inte går som planerat. **Sammansättningen** av individer verkade vara avgörande, huruvida de vill vara **delaktiga** eller inte. Något som en del utav intervjupersonerna tyckte var en stor nackdel var om inte alla i gruppen jobbade lika mycket, här kände vi igen oss i deras uppfattning. Vi analyserar detta som att eleverna idag ofta får ansvara själva för gruppens **struktur** och arbete, vilket inte alltid lyckas. Vi som lärare måste ta ett **större ansvar** genom att vara tydliga med att förklara grupparbetets syfte och mål. Vårt uppdrag bör vara att lyfta fram fördelarna med metoden för eleverna. Ansvaret i gruppen är det också viktigt, att läraren är tydlig med att förklara. **Viljorna** kan dras åt olika håll, eller ledaren i gruppen drar åt fel håll. Då kan denna metod vara en katastrof med konflikt i gruppen som en följd. Pojkarna verkade vara mera själviska i sitt synsätt beträffande att dela med sig av kunskapen än flickorna. Flickorna belyste bristande ansvar som en nackdel, att någon i gruppen får dra ett större lass. Arbetsform och programriktning verkar ej ha någon avgörande betydelse i denna fråga.

Betygsättning har också en stor betydelse här, vilken några intervjupersoner kan se som **orättvis** om medlemmarna får olika betyg för en gemensam insats. En följd av detta kan bli att individen blir **självisk** och vill behålla sin kunskap för sig själv. Vår slutsats utifrån detta var att en kollektiv bedömning är att föredra, för att stärka sammanhållningen och nå det **gemensamma målet**. Respons ifrån läraren är viktigt i detta sammanhang.

5.5 Hur brukar de grupparbeten som du varit delaktig i att utveckla sig?

Intervjuperson	Svar
1	För det mesta bra, men det har berott på ämnet om det har varit intressant. Om alla i gruppen jobbar så funkar det bra och blir resultat.
2	Väldigt olika beroende på vem/vilka jag har jobbat med, en del har varit lata och frånvarnade och då blir det inget bra resultat.
3	När resultatet blir bra och man har jobbat med det en länge tid, känns det som en utmaning. Personkemin i gruppen är en viktig del av utvecklingen.
4	Man kommer ihåg det som har gått bra dvs. gruppen har fungerat. Men jag har inte alltid varit så nöjd med ämnet.
5	Bra om det är ett kul ämne som är intressant och bra upplagt.
6	Det brukar alltid bli ett resultat men är det en stor grupp så blir det rörigare. 2-4 personer är idealiskt, en större grupp ställer större krav på upplägget.
7	Vid praktiska arbete delar man upp arbetet så den som är bäst på en sak gör det för att bli mer effektiva i gruppen, kräver att man är trygg i gruppen. Även om man jobbar i grupp så jobbar man ofta ensam för att man inte alltid orkar ta hänsyn till varandra, brukar nå målet i alla fall.
8	Beror på vilken grupp man är i, om man samarbetar bra så kanske man delar upp arbetet och gör en bit var. Brukar bli väldigt bra resultat.

Sammanfattande analys:

Grupparbetena brukar utveckla sig bra om det varit ett **intressant ämne** och **gruppens medlemmar varit aktiva**. **Storleken** på gruppen har betydelse för hur effektiv den blir, även tryggheten mellan personerna spelar en stor roll i utvecklingen av arbetet. **Praktiska arbeten** fungerade bättre ibland. Vi analyserar dessutom att personkemin är mycket viktigt för hur utvecklingen kommer att fortskrida. Elevernas svar på denna fråga bygger på deras tidigare erfarenheter i metoden grupparbete. Vi finner dessutom att dessa svar känns väldigt mogna vilket tyder på att eleverna har lärt sig att ta ansvar och vara delaktiga i det gemensamma arbetet. Detta är något som vi lärare ibland kan betvivla i en vanlig klassrums situation. Vår slutsats i denna fråga är att tidigare undervisningsform, ålder eller kön inte har en avgörande betydelse för grupparbetets utveckling. Det mest avgörande är gruppens sammanhållning och ämnet/uppgiftens innehåll för hur processen utvecklas.

5.6 Lärarens roll vid grupparbete.

Intervjuperson	Svar
1	Läraren måste ha ansvar för gruppen och se hur det går, se till att alla i gruppen jobbar och att ingen glider förbi. Stämna av hela tiden.
2	Läraren bör göra gruppindelningen, gärna ha en ansvarig grupp- ledare som håller kontakten med alla i gruppen även dom blyga.
3	Lärarens roll är viktig, man måste kunna be om råd. Läraren skall inte bara se till de svaga eleverna utan alla skall få sin röst hörd. Läraren skall vara mer tydlig, ha koll på alla i gruppen
4	Strukturera arbetet, läraren skall också ha koll på alla så att ingen smiter iväg, klara regler från läraren så att alla tar ansvar i gruppen.
5	Tydlighet är viktigt från läraren samt handledning om det är något som är svårt eller som man inte kan.
6	Metodpapper är bra samt att läraren går runt och kollar om man behöver hjälp.
7	Bra om läraren frågar hur eleverna vill jobba samt styr så att inte jobbar ihop jämt. En del lärare låter eleverna välja efter intresse, bra om eleverna får komma med förslag.
8	Läraren skall ge råd och tydliga instruktioner, det kan ibland vara dåligt med instruktionerna. Se till så att alla jobbar och kolla hur det går för grupperna, prata med varje grupp hur de har tänkt lägga upp arbetet.

Sammanfattande analys:

Eleverna anser att lärarens roll består av att hålla en **god struktur** på arbetsupplägget samt **vara närvarande som handledare** under arbetets gång. Se till att **alla i gruppen kommer till tals** samt att **ansvara för gruppindelningen**. I grunden så handlar det mycket om att uppgiften är väl formulerad och tydlig, ett "metodpapper" som en utav intervjupersonerna uttryckte det.

Läraren kan genom att utforma gruppuppgiften påverka gruppens arbetssätt utan att styra gruppen fullt ut, detta tolkar vi som ett önskemål utifrån intervju- personernas svar.

Att läraren finns till hands men inte lägger sig i arbetsprocessen hela tiden utan att eleverna får tillfälle att tänka fritt utifrån förutsättningarna känns viktigt i denna analys. Att läraren inte är närvarande utan låter eleverna arbeta på egen hand är mindre önskvärt hos intervjupersonerna. En sådan situation kan göra att arbetet avstannar eller att konflikter uppstår som kunde ha undvikts. Utifrån denna fråga så analyserar vi att pojkarna är mera bestämda med att vilja ha

styrning ifrån läraren sida. Lärarens ska delta mera aktivt i arbetet anser pojkarna. Flickorna däremot önskar mera handledning och coachning av läraren. Detta analyserar vi som att flickorna verkar vara mera ansvarsfulla och tar arbetet på större allvar än pojkarna.

5.7 I vilket sammanhang lämpar sig det med grupparbete

Intervjuperson	Svar
1	I början i skolan för att lära känna varandra, stora grupparbeten under en längre tid.
2	Långa grupparbeten där man har ett stort mål.
3	Främst praktiska ämnen, t.ex. en resa som skall redovisas och guidas. Ibland fungerar det bra med blandade ämnen.
4	Beror på om läraren, bra om man får välja grupp själv. Blandad grupp kan vara bra ibland.
5	Kul ämne med intressant och bra upplägg.
6	När gruppen inte är för stor. En större grupp ställer högre krav på upplägg och det kan vara svårt att hålla sams.
7	Praktiska uppgifter går lättare, men det beror till stor del på uppgiften hur upplagd. En återkoppling mellan teori och praktik är bra.
8	Om man skall göra något praktiskt som med hästarna eller intervjua eller göra en presentation, när man skall diskutera saker. Inte för ofta, varannan gång men mer individuellt.

Sammanfattande analys:

Viktiga punkter för eleverna var: **grupparbetes storlek och längd, praktiska arbeten ansågs lämpliga, intressant ämne och bra upplägg, gruppens antal personer och sammansättning.**

Beträffande gruppens storlek så ansåg intervjupersonerna att fler än 4 personer i gruppen gjorde att arbetet gick trögare, citerat en utav intervjupersonerna ”fler än 4 viljer blir svårt att jämka samman”. Vikten av arbetets längd uppfattades olika, de elever som arbetade mer projektinriktat önskade längre tid. Flera av intervjupersonerna poängterade att de praktiska momenten lämpade sig bra för grupparbete. Även uppläggets betydelse poängterades av flera intervjupersoner. Ett viktigt sammanhang var att intervjupersonerna kopplade praktiskt arbete ihop med teori. Några av intervjupersonerna på Handels och Turism arbetade med verkliga ”fall” där målet kunde vara att få ordna en resa. Detta bidrog till

att eleverna blev mer målinriktade och de såg ett slutresultat i form utav en produkt. Ett sådant omfattande projekt klarar man ej på egen hand utan här blir nyttan av att samarbeta med flera tydlig.

Beträffande kön och ålder kan vi ej utläsa några specifika skillnader.

Vår slutsats utifrån detta är att grupparbete lämpar sig när eleverna börjar sin utbildning för att lära känna varandra. Det upplevs även mycket positivt vid projekt där målet är ”att ordna en aktivitet tillsammans”. Uppgiftens upplägg bör vara riktat mot målet som läraren har beskrivit. Diskussioner och intervjuer är andra lämpliga uppgifter som kräver att man är flera. Vi som pedagoger har ett stort ansvar i utformningen av lämpliga gruppuppgifter.

5.8 Vad anser eleverna att de lär sig utav att arbeta i grupp

Intervjuperson	Svar
1	Lära sig samarbeta med andra människor inte bara de man umgås med. Det sociala är viktigt, så man kan jobba med alla slags människor
2	Själva arbetet är viktigt framförallt att lära känna varandra, det är viktigt för framtiden att kunna jobba med alla slags människor.
3	Man lär sig mycket om varandra som man inte hade gjort annars, man måste ta hänsyn till varandra vilket inte alltid är det lättaste. Social kompetens krävs ju i arbetslivet.
4	Hög arbetsmoral, man lär sig av varandra, det går inte att glida. Ansvar ligger på en själv.
5	Samarbeta, visa hänsyn och respekt för andra. Ta hänsyn till majoritetsbeslut, man lär sig utav varandra och att dela med sig.
6	Tvingas att stanna upp och samarbeta bättre, viktigt för framtiden att kunna samarbeta. Tycker dock att jag lär mig bättre av att arbeta individuellt.
7	Social kompetens och att respektera andra, lär mig mycket om mig själv hur jag själv fungerar. Får bra kunskap och lär mig genom att lyssna på vad andra tycker eller vet.
8	Att samarbeta och komma överens med andra om saker. Lär mig mer om ämnet om jag jobbar själv, kanske för att man delar upp mer i grupp och då lär man sig mer sin del och inte allt.

Sammanfattande analys:

Samtliga intervjupersoner tycker att **samarbetsförmågan** tränas i metoden grupparbete, de lär sig även att jobba med olika människor. **Hänsyn och respekt** och att **lyssna på** andra är andra egenskaper som krävs inom ramen för **social kompetens**, som de anser tränas i metoden. Eftersom gruppen av intervjupersoner är så enhälliga om samarbetets betydelse så tolkar vi detta som ett huvudskäl till att arbeta i grupp.

Beträffande ren ämneskunskap så uttryckte några intervjupersoner att man tyckte sig lära **mer sådan individuellt**, beroende på att man kan fokusera mer på uppgiften och arbeta mer ostört. En utav intervjupersonerna uttryckte även att om man delar upp uppgiften så lär man sig mycket om sin del men tappar ibland helheten vilket man inte gör om man jobbar själv på samma sätt. En större självkänedom

uttryckte en av intervjupersonerna, som blir mer synlig i grupp än annars, att man reagerar på ett sätt som man inte trodde själv i en del situationer.

Här ser vi tydligt att huvuddelen utav intervjupersonerna anser att de lär av varandra genom att lyssna, diskutera och dela med sig utav erfarenheter. Detta anser vi vara mycket viktiga förmågor för att vid avslutande studier kunna ha med sig i sina framtida yrkesroller.

I och med att eleverna själva delar upp uppgiften mellan varandra i gruppen så lär de sig kunskap om sin del men har ibland svårt att sätta in detta i helheten. Här tycker vi att läraren bör ta ett större ansvar för hur man kan ska lägga upp arbetet. Vi som pedagoger måste utforma uppgiften med tid och upplägg så det inbjuder till samarbete hela vägen under arbetets gång.

5.9 Analys av de olika skälen till varför man arbetar i grupp utifrån intervjupersonernas svar.

Här analyserar vi utefter intervjupersonernas svar vad det kan finnas för bakomliggande skäl eller motiv till att bedriva arbete i grupp. Detta är ett av våra syften med detta arbete.

Vi nämnde i vår inledning att vi även tittat på tidigare forskningsarbeten hur lärare upplever metoden grupparbete, men inte funnit något skrivet om hur elever uppfattar densamma. Här relaterar vi också och jämför teorin som vi tidigare har nämnt.

5.9.1 Kunskapsskäl

För elevernas kunskapsinhämtning skall bli så bra som möjligt, tolkar vi att ämnet och uppgiften i grupparbetet har stor betydelse. Enligt intervjupersonerna så bör det vara intressant, väl strukturerat och lagom tidskrävande. Praktiska inslag är enligt flera av de tillfrågade en stor fördel i arbetet, så att fler olika förmågor kommer till sin rätt. Ett skäl till att de praktiska momenten känns viktiga är enligt en utav intervjupersonerna: ”Att alla verkar anstränga sig mer då, lägger mer krut på uppgiften” (personligt samtal, 081109). Detta stämmer väl överens om vad vi i inledningen beskrev om John Deweys teorier genom att man lär sig mycket genom erfarenheter utav varandra, samt av att handla (Dewey, 2001). Genom att arbeta i grupp så bidrar de olika personerna med unika erfarenheter och kunskaper, som de tillsammans med sina gemensamma upplevelser utvecklar till ny kunskap.

Flera intervjupersoner berättade att man vanligen delade upp arbetet mellan varandra i gruppen, så att var och en tog sin del. I och med det så upplevde de som gruppdeltagare att de fick en djup kunskap om just sin del av arbetet. Däremot så kände de att tappade helhetsbilden, jämfört med om de skulle ha jobbat självständigt. Man frågar sig då med rätta varför eleverna delar upp arbetet mellan sig? Enligt en av intervjupersonerna är det för att man vill bli så effektiv i gruppen som möjlig och ”inte orkar ta hänsyn till varandra hela tiden”. Med andra ord så

upplevs det som viktigare att nå målet än hur processen ser ut fram till dess. Detta problem nämndes inledningsvis av Granström (2008), som påpekade att det inte är att betrakta som ett grupparbete utan ett individuellt arbete i grupp. Eftersom alla individer tolkar sina erfarenheter efter sitt eget förnuft, så är det vår uppfattning att det krävs att man är med i processen hela tiden för att känna en helhet och samstämmighet i grupparbetet. Att alla jobbar mot ett gemensamt mål är enligt intervjupersonerna en viktig aspekt.

Jämför vi vad Dysthe (1996) tycker så ser vi att detta stämmer väl överens med vad våra intervjupersoner anser genom att kunskap är något som sker i ett socialt sammanhang. Ett sådant pedagogiskt tankesätt menar att kunskap konstrueras eller skapas på nytt av varje enskild individ i samarbete med andra. Dysthe ansåg vidare att individen tillägnar sig andra människors struktur och kan väva samman den med den egna bilden och på så sätt göra kunskapen till sin egen. En undervisning med betoning på socialt samspel utvecklar inte enbart fakta och förståelse utan även färdighet och förtrogenhet, genom kommunikation och diskussion med andra. Det stämmer väl överens om vad intervjupersonerna ansåg om kunskapsinhämtning, citerat en av intervjupersonerna ”Jag får bra kunskap och lär mig genom att lyssna på vad andra tycker eller vet”.

Det är viktigt att ur ett lärarperspektiv se de didaktiska konsekvenserna ur ett grupparbete vilket en utav intervjupersonerna betonade i följande citat: ”Tydlighet är viktigt från läraren samt handledning om det är något som är svårt eller som man inte kan.” De menade även att uppgiftens struktur och innehåll var viktig för hur arbetet skulle fortskrida. och därmed ge kunskap.

Vi analyserar dessutom att gruppen fungerar socialt är viktigt för att kunskap skall skapas vilket vi anser sker i en väl fungerande grupp.

5.9.2 Sociala skäl

Samtliga intervjupersoner betonade på olika sätt vikten av att kunna **samarbeta** med varandra för att arbeta i grupp. Förutsättningen för samarbete är beroende utav att gruppens medlemmar fungerar tillsammans. Detta kan variera från grupp till grupp, menade flertalet av intervjupersonerna. Därför ansåg de att det är viktigt att gruppmedlemmarna **känner varandra** på något sätt innan de börjar med en uppgift. Enda undantaget från detta är om syftet med arbetet är att gruppmedlemmarna skall lära känna varandra, till exempel vid start i en ny klass.

Hur själva gruppindelningen skulle ske rådde det delade meningar om, några av intervjupersonerna tyckte läraren skulle organisera och dela in grupperna, en del tyckte eleverna medan vissa menade att man kunde skifta mellan dessa. I våra intervjuer framkom även att samtliga intervjupersoner hade dåliga verktyg för hur de skulle **organisera** arbetet mellan varandra i grupparbetet.

Utifrån detta drar vi slutsatsen att på grund av intervjupersonernas dåliga kunskap om hur man arbetar i grupp, får betydelsen av att man känner varandra större plats. För att arbeta med okända personer krävs att man har en gemensam strategi.

När man däremot arbetar med redan kända personer blir strukturen mer förutsägbar och trygg. Alla vet vad som är medlemmarnas styrkor och svagheter. Att träna på att samarbeta med varandra anser vi vara ett viktigt socialt skäl, där grupparbete som metod passar väl in.

Två av intervjupersonerna angav att de ibland inte ville **dela med sig** i gruppen, för att betyget skulle kunna påverkas negativt. Konkurrens är samarbetets motpol, enligt Steensåsen & Sletta (1997). Vi analyserar här att det är viktigt att läraren är tydlig med hur han/hon kommer att bedöma det gemensamma arbetet. För att främja samarbetet är det vår åsikt att en kollektiv bedömning är att föredra. Konkurrens mellan gruppmedlemmar är att betrakta som förödande.

En mycket framträdande åsikt hos intervjupersonerna generellt var vikten av att alla strävar lika mycket mot det **gemensamma målet**. Flera uppgav att de upplevde att de fick göra allt själva för att en eller flera personer var lata eller inte brydde sig. Detta speglas i följande citat: ”Om någon i gruppen vill bestämma allt då kan det bli konflikter”, samt ” En del är väldigt lata och slöa att jobba med. Att man inte alltid kan jobba tillsammans med sina kompisar är en nackdel.”

Några uppgav att ibland var det en person som ville bestämma allt, vilket också gjorde arbetet mer ansträngt. Detta känns igen hos oss utifrån våra erfarenheter som lärare. Enligt Hammar Chirac & Hempel (2008:46) så bör läraren handleda eleverna i och under arbetets gång och hjälpa dem att hitta en bra arbetsfördelning. Hänsyn skall tas till typen av uppgift kontra gruppens personella resurser. Detta för att undvika att vissa individer inte är delaktiga.

Enligt teorin så stämmer detta väl med vad intervjupersonerna beskriver när det gäller ett samarbete som är öppet och tillitsfullt kan medverka till att individer utvecklar en positiv självbild. Att samspela med andra för att lösa gemensamma uppgifter gör att eleven tillägnar sig färdigheter vilket leder till att de utveckla positiva förväntningar på sig själv som person och på andra människor som finns runt omkring. Dessa förutsättningar skapar sedan grunden för ett gott samspel och en tillitsfull kommunikation. (Steensaasen & Sletta ,1997:16)

Att bidra till att nå målet är enligt oss ett viktigt socialt hänsyn, som visar att man har **respekt för sina medmänniskor**. Flera av intervjupersonerna hade väldigt mogna svar på varför det är viktigt att kunna arbeta i grupp. En svarade att: ”Då man kan hjälpa varandra och komma fram till fler saker då alla har olika åsikter” (personlig kontakt, 081130). Social kompetens är ett modernt uttryck för just förmågan att kunna delta i det sociala samspelet, att arbeta i grupp är en bra träning på detta anser vi. Den sociala aspekten är enligt oss ett tungt vägande skäl till att välja grupparbete som arbetsform i skolan.

5.9.3 Demokratiska skäl

Ordet demokrati betyder medbestämmande genom att majoritetens vilja får råda. För att kunna arbeta enligt detta förhållningssätt så anser vi att det krävs att gruppen är införstådd med vilka **normer och regler** som gäller under arbetets gång. I vår studie kunde inte någon av intervjupersonerna peka på att man hade utsett en ordförande eller **organiserat** arbetet efter en formell plan. Istället påpekade några av intervjupersonerna att läraren skulle vara den som ansvarade för en sådan indelning av arbetsuppgifter. Istället så "bara blev det så" att någon i gruppen självmant tog på sig ledarrollen.

Flera av intervjupersonerna berättade att ibland kunde en person bli väldigt dominerande i gruppen och vilja bestämma över arbetsprocessen och gruppens medlemmar. Så här beskrev de situationen: "Vissa bara glider med och en gör jobbet, några bestämmer hela tiden och någon vågar inte säga ifrån." Detta var något som resten av gruppmedlemmarna irriterade sig på och undergrupper skapades där man diskuterade hur man skulle göra med den här personen. Vi drar härav slutsatsen att det är viktigt att gruppens medlemmar utser en ordförande och även klargör vilka mandat hon eller han har i gruppen (Hammar Chirac & Hempel, 2008:134). På detta sätt kan man förebygga en del konflikter som kan uppstå under processen.

Vår uppfattning är den att intervjupersonerna **saknar kunskap** om grupparbetsmetodik, trots att de arbetat under 1-3 läsår med metoden i olika omfattning. Denna uppfattning stämmer väl överens med vad en utav intervjupersonerna svarade på frågan om de har fått undervisning i hur man arbetar i grupp, så här uttryckte intervjupersonen: "Lärarna tar för givet att man kan jobba i grupp, för de säger aldrig hur man skall göra". Denna fråga fanns inte med i vår intervjuguide, utan kom fram som en följdfråga under intervjuerna. Som undervisande lärare bör man inte ta för givet att elever har kunskap om hur ett arbetssätt bör fungera. Utan förvissa sig om att alla i klassen vet vad som förväntas av dem innan man startar upp ett arbete.

I vår studie nämner några intervjupersoner att de lär sig att lyssna på varandra, citat: "Man lär sig att lyssna på andra och samarbeta". Att kunna lyssna på andra och vänta på sin tur är viktiga sociala och demokratiska egenskaper. Genom samarbete fattar de även en rad **beslut** under arbetsprocessen. Men det är inget som de uttrycker utan det finns med underförstått. Vår slutsats är att dessa beslut som tas i gruppen är mer av informell karaktär och sker utan att man tänker på det. Utan att intervjupersonerna är särskilt medvetna om det, sker det en demokratisk process när de jobbar i grupp.

Sammanfattningsvis så finns det enligt vår analys goda demokratiska skäl för metoden grupparbete i undervisningen. Här har vi valt att citera en utav intervjupersonerna enligt följande: "Samarbeta, visa hänsyn och respekt för andra. Ta hänsyn till majoritetsbeslut". Denna undersökning har visat att det finns mycket att jobba på för att tydliggöra för eleverna den demokratiska process som de faktiskt hantarer när de arbetar i grupp. På denna punkt måste vi som lärare ta ett större ansvar. Detta ansvar speglas i Lpf 94 på följande sätt: "Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta person-

ligt ansvar och aktivt deltaga i samhällslivet (s4). Som pedagog har man en skyldighet att starkt bidra till en utveckling av demokratiska processer i klassrummet.

5.9.4 Individuella skäl

Vad kan vi dra för slutsatser när det gäller detta skäl? En ständigt återkommande mening hos intervjupersonerna: "Gärna grupparbete men inte för ofta." Vissa av intervjupersonerna tycker att de lär sig bättre om ämnet om de får jobba individuellt. Det tycks som om intervjupersonerna trots att de jobbar i grupp ändå upplever att de ibland jobbar individuellt. En utav intervjupersonerna citerar följande: "Även om man jobbar i grupp så jobbar man ofta ensam för att man inte alltid orkar ta hänsyn till varandra, brukar nå målet i alla fall". En annan synpunkt som kom fram var att flera intervjupersoner tyckte att ansvaret låg hos dom själva vilket är en viktig mognadsaspekt.

Individen har möjlighet till att utveckla sin personlighet genom gruppen (Hammar Chirac & Hempel,2008:53). Vidare menar författarna att i en grupp så har individen både ett grupp och ett individperspektiv, där det handlar både om vad gruppen vill uppnå och individen själv.

Ytterligare något som upplevdes av intervjupersonerna var att man lär sig av varandras erfarenheter. En annan synpunkt var att man inte vill dela med sig utav sina erfarenheter och kunskaper utan behålla dom för sig själv. Detta visar att var och en av individerna ser saker på olika sätt. När det gäller betygsbedömning så gäller det att läraren är tydlig med vad som gäller, om det ska vara grupp- eller individuell bedömning. Några intervjupersoner tyckte att det kan bli orättvist annars för individen.

Sammanfattningsvis i dagens arbetsliv ställs allt större krav på flexibilitet och självstyre i det arbete man utför samt som individ. Det handlar inte bara om att ta instruktioner utan att lära sig att ta eget initiativ och ansvar både för sig själv och för andra. Vi tolkar utifrån Lpf94, (s.6) "Eleverna i skolan skall utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och arbeta och lösa problem både självständigt och tillsammans med andra", att skolan har ett stort ansvar för att individens utveckling går mot en samhällsanpassad riktning. Som ett led i denna utveckling fungerar grupparbete som metod.

5.9.5 Kommentarer till resultatet och analysen

I vårt resultat och analys vill vi knyta samman vår undersökning om hur 8 elever i åldern 16-18 år vid gymnasieskolans yrkesprogram, uppfattar grupparbete som metod. Deras synpunkter har varit intressanta och lärorika för oss som lärare och medmänniskor att ta del av. Många av de svar vi fått har känts mogna och väl genomtänkta. Vi tycker oss kunna förstå att den erfarenhet som intervjupersonerna har, är väl förankrad hos dem. Med det menar vi att de har funderat över och i vissa fall ifrågasatt metoden grupparbete, långt innan de blev intervjuade av oss. Hos vissa intervjupersoner upplevde vi att själva intervjun blev ett forum att prata av sig en massa synpunkter som de gått och burit på. Utifrån detta väcks hos oss en undran om hur bra vi lärare egentligen är på att utvärdera våra arbetsformer. En tanke som vi kommer att ta med oss in i vår lärarprofession. Undersökningen tycker vi har givit oss en god plattform för att utveckla metoden grupparbete i vårt didaktiska arbete, detta var ett utav våra syften.

6 Diskussion

I vår diskussions del kommer vi att gå igenom lärarens och elevens samt de olika skälens betydelse för grupparbete. Genom dessa tre delar så ser vi en röd tråd som är kopplade till varandra och hänger samman. I texten vill vi göra en uppdelning för tydlighetens skull.

6.1 Lärarens roll i grupparbetet

Denna studie har gett oss en inblick i hur viktigt det är att som pedagog vara observant på hur grupparbetet utvecklar sig och att vara mycket uppmärksam på alla individer i gruppen. Att vi måste stötta och hjälpa till samt att bli tydligare och mer strukturerade i vårt dagliga didaktiska arbete, känns viktigt. Vi får inte heller ta det för självklart att de elever vi undervisar har de verktyg som krävs för att kunna arbeta i grupp. Vi bör även ha kännedom om individernas egenskaper för att kunna bidra till väl fungerande grupper. Av detta arbete att döma så överlåter lärare i de flesta fall ett stort ansvar på eleverna beträffande grupsammansättning och organisation. Detta ger som en av intervjupersonerna uttryckte det, ”Att man lär sig mycket om en liten del” (personlig kontakt, 081130). Risken vid ett sådant lärande är att eleven tappar helhetsbilden och då bör man som lärare försöka väva in samarbetet i själva uppgiften och kanske undervisa i hur man samarbetar. En av intervjupersonerna berättade att hans lärare utsåg en i gruppen att anförda redovisningen vid redovisningstillfället och eftersom ingen visste vem det skulle bli så var alla tvungna att kunna allt om arbetet. Detta är enligt oss ett bra exempel på hur man kan bygga in uppgiften till att omfatta alla i gruppen.

Vi som lärare måste vara mer tydliga med hur ett grupparbete bör fungera genom att undervisa i metoden grupparbete. Detta ger oss en didaktisk avstamp i pedagogiken. I läroplanen bör lärarna göra upp en gemensam plan om hur man vill presentera metoden för eleverna, då får eleverna samma förväntningar på sig oavsett vilken lärare som undervisar.

6.2 Elevernas syn på grupparbete som metod

Utifrån de svaren vi fick av intervjupersonerna framkom det att eleverna till övervägande del inte bara vill arbeta i grupp utan även på egen hand.

Viktiga aspekter för att få ett fungerande grupparbete ansåg intervjupersonerna vara följande:

- Vilka som ingår i grupparbetet alltså sammansättningen samt storleken (ej fler än 4-5 personer)
- Uppgiftens innehåll och struktur.
- Grupprocessen är av stor betydelse

Rent allmänt så verkar det som om eleverna önskar mycket vägledning och styrning för att grupparbetet ska bli bra. Det är också viktigt att läraren engagerar sig och är tydlig med vad som gäller i betygssättningen. Det förhöll sig också viktigt att läraren intresserar sig för alla i gruppen.

Positiva saker som också framhölls i våra intervjuer var att eleverna var medvetna om att hänsyn till varandra är viktigt inför framtida yrkesliv. Eleverna överlag har ett väldigt moget synsätt på grupparbete som arbetsform bara det inte blir för mycket, varierande undervisning är viktig att betona. Ett annat viktigt resultat utav denna forskning är att man kunnat se att eleverna gärna delar upp arbetet mellan sig så fort som möjligt. Som lärare bör man bygga in samarbetet i själva uppgiften och kanske undervisa i hur man samarbetar.

Beträffande skillnader mellan de variabler vi tog upp i metodavsnittet (se punkt 4.1.2), så kunde vi endast påvisa skillnader i uppfattning mellan könen. Att flickor och pojkar förhåller sig olika avseende vissa frågor, anser vi dock inte är tillräckliga för att kunna dra generaliserande slutsatser.

Grupparbetet som arbetsformen anses både i litteraturen och av eleverna i vår undersökning både som mycket krävande och komplex. Det vi kommit fram till beträffande elevernas uppfattning stämmer väl överens med tidigare forskning.

6.3 De olika skälens betydelse

Något som blev väldigt tydligt för oss under arbetet med att analysera intervjupersonernas svar, var att det starkt svarade mot de 4 skälen såsom kunskaps, sociala, demokratiska och individuella skäl. Med det menar vi att grupparbete är en metod som kan motiveras ur samtliga perspektiv. Men några utav skälen stack ut tydligare än de andra.

Enlig vår tolkning så motiverar det sociala skälet mest till arbete i grupp. Som grund för detta ligger intervjupersonernas svar på vad de tycker att de lär sig av att arbeta i grupp. Samtliga intervjupersoner angav att de lär sig samarbeta med varandra. Samarbete är en viktig kunskap i yrkeslivet och i själva uttrycket ligger flera egenskaper som grund. För att kunna samarbeta överhuvudtaget måste du enligt vår tolkning kunna lyssna, vänta på din tur, bidra till arbetet, visa respekt för dina medarbetare, vara lojal samt ödmjuk inför andra åsikter. Idag tittar många gånger en arbetsgivare förr på referenser som bekräftar sådana egenskaper än på betygsprediktioner. I vårt didaktiska arbete har således grupparbetet en given plats.

Ytterligare ett skäl som vägde tungt är det demokratiska, för i vilken annan metod tränas i eleverna i att anta ett demokratiskt förhållningssätt? Undersökningen visar att eleverna tyvärr är väldigt omedvetna om de demokratiska processer som pågår när de arbetar i grupp. Detta är något som vi som lärare måste ta på oss och göra en förändring. Vi kommer i vårt didaktiska arbete förankra den demokratiska processen hos våra elever i form av handledning i grupparbetets inledning. På så sätt tror vi oss kunna förebygga en del konflikter som annars skulle kunna uppstå.

6.4 Avslutning

I en nutid och framtid som går mot mer projektinriktad och ämnesintegrerad undervisning är det vår förhoppning att våra kolleger landet över väger in grupparbets komplexitet, i sitt upplägg av undervisningen. Att lyssna på eleverna ingår i vårt uppdrag samt att anpassa arbetsformerna efter den elevkategori vi har att göra med. I denna studie har vi kommit fram till att ur elevernas synvinkel är grupparbete rätt utformade en bra metod, men att den behöver tid och verktyg för att tränas in. Rätt utformad är den utmärkt för att utveckla såväl individens och som gruppens kunskap samt att träna ett demokratiskt förhållningssätt. Men allra mest är grupparbetet ett forum för att träna den sociala förmågan, något som vi alla är i behov utav i ett samhälle som går allt mer mot en individualisering. Avslutningsvis vill vi säga att det finns ingen riktigt manual på grupparbete utan som pedagog måste vi tänka på att varje elev är unik och har olika egenskaper och processen med grupparbete är levande och den går att utveckla hela tiden. Förslag till vidare forskning skulle vara att göra en undersökning där eleverna har en väl didaktisk förberedelse för grupparbete och se om det går att jämföra med denna studie. Ytterligare en intressant fortsättning på detta arbete skulle vara att mer fokusera på skillnader i uppfattning mellan könen.

7 Litteratur- och referenslista

- Andersson Brodin, K. (2003). *Projektarbete 100p. Forskarboken för teoretiska projekt*. Lund: Studentlitteratur.
- Båth, S.& Holmén, M. (2000). *Didaktisk tidskrift. Vol.10, Nr. 2, s.111*.
- Carlgren, I. (1996). *Att lära i samarbete – grupparbete i förskola och skola*. Uppsala: Institutionen för lärarutbildning.
- Dewey, J. (2001). *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos.
- Dysthe, O. (1996). *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.
- Egidius, H. (2003). *Pedagogik för 2000-talet*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Esaiasson, Gilljam mfl. (2007). *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts förlag.
- Granström, K. (2007). *Forskning om lärarens arbete i klassrummet*. (Forskning i fokus nr 33). Stockholm: Liber.
- Granström, K. (2008). Några jobbar medan andra springer omkring. *Pedagogiska magasinet, nr. 3/08 (s .26-31)*.
- Gröning, I. (1996). ”Grupparbete som arbetsform.” *Att lära i samarbete-grupparbete i förskolan och skolan*. Uppsala: Institution för lärarutbildning.
- Hammar Chiriac, E. & Hempel, A.(Red.). (2008). *Handbok för grupparbete-att skapa fungerande grupparbeten i undervisningen*. Lund: Studentlitteraturen.
- Kvale, S. (2007). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lehdahl, B. & Runesson, U.(1995). *Vägar till elevers lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, B. (2005). *Samspel i grupp*. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket 1993. *Problemlösning i grupp, Rapport 26*. Stockholm: Skolverket.
- Stensaasen, S.& Sletta, O. (1997). *Grupprocesser: Om inläring och samarbete i grupper*. Stockholm: Universitetsförlaget.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete i utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Tedenljung, D. (Red). (2001). *Pedagogik med arbetslivsinriktning*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet. (1994). *Läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf94*. Stockholm: Fritzes.

<http://gupea.ub.gu.se:8080/dspace/handle/2077/7223> 2008-10-01

Information om projektet och intervjun till respondenterna

Vi är två lärare som undervisar på gymnasieskolans yrkesprogram, vid turismprogrammet och naturbruksprogrammet

Under höstterminen gör vi den avslutande C-uppsatsen vid lärarutbildningen (SÄL III) vid Göteborgs universitet.

Vår yrkesmässiga bakgrund är inom turist och resebranschen respektive djursjukvården. Arbetet med det avslutande momentet skall motsvara 10 v. heltidsstudier och beräknas vara klart i december.

Vår uppsats kommer att handla om grupparbetet som didaktisk metod och hur elever upplever det att jobba i grupp.

Syftet med vårt examensarbete är att, söka reda på hur elever vid gymnasieskolans yrkesprogram upplever metoden grupparbete.

Vi kommer att intervjua 8 elever vid gymnasieskolans yrkesprogram som alla har erfarenheter av grupparbete.

Det är frivilligt att delta.

Det som eleven säger i intervjun kommer inte att kunna spåras till hon/han, man förblir anonym.

Ni får gärna del av rapporten när den är klar.

Så här går intervjun till:

Själva intervjun kommer att ta mellan 30 min och en timma, och göres på lämplig tid i skolan.

Frågorna är öppna, dvs. kommer att vara inbäddade i ett samtal och inte likna vid en traditionell enkät.

Inför intervjun ber vi eleven fundera över hur hon/hans olika erfarenheter av hur grupparbete har sett ut under skolåren.

Detta för att eleven skall känna sig förberedd inför frågorna som kommer.

Handledare för undersökningen är *Ingrid Henning-Loeb*, Göteborgs universitet, institutionen för pedagogik och didaktik.

Kursansvarig är *Jan Carle*, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen.

Tack för att du ställer upp

Med vänlig hälsning!

Catharina Thorell, Falkenberg gymnasieskola, Falkenberg tfn 070-787 56 55

Marianne Winther, Plönninge gymnasiet, Harplinge tfn 0733-844 843

Jag godkänner att min son/dotter deltar i denna intervjustudie:

.....
Målsmans underskrift

Bilaga 2

SÄL III Examensarbete
Marianne Winther
Catharina Thorell

Intervjuguide

Respondent

Utbildning:

- Vilken årskurs går du i?
- Hur ser du på grupparbeten som arbetsform i skolan?
- Vad tycker du är ett bra grupparbete? Varför?
- Vad tycker du är ett dåligt grupparbete? Varför?
- Vad har ni för sorts grupparbeten i skolan?
- Hur viktigt tycker du att det är att jobba i grupp?
- Hur introducerar läraren (förbereder eleverna) ett grupparbete?
- Hur brukar de grupparbeten som du har arbetat med att utveckla sig?
- Hur ser du på lärarens roll i ett grupparbete?
- Vilka hinder och möjligheter ser du i metoden grupparbeten?
- Vilka regler och normer bör man ha vid ett grupparbete?
- Bör man använda sig utav grupparbete som metod? Varför?
- Vad anser du om möjligheten att knyta ihop praktik och teori vid grupparbete?

Följfrågor kan vara t.ex.:

- Kan du utveckla detta?
- Hur menar du då?
- Finns det fler exempel?
- Mer om det?